

Handläggare
Tove Liljas
Utredningsenheten

Diarienummer
2017VALN/0008

Valnämnden

Bemanningsstrategi inför de allmänna valen år 2018 och val till Europaparlamentet år 2019

Förslag till beslut

1. Valnämnden godkänner bemanningsstrategi inför valen år 2018 och 2019.
2. Valnämnden delegerar till sektorchef för administration, ledning och service (Chef 1) att förordna röstmottagare i vallokal. Beslutet läggs in i nämndens delegationsordning när denna beslutas vid kommande sammanträde.

Beslutsnivå

Valnämnden

Sammanfattning

Förvaltningen har tagit fram ett förslag på bemanningsstrategi för valen år 2018 och 2019.

Förslaget innebär att röstmottagning, rösträkning och övrig hantering av röster i samband med val främst kommer att bemannas av tjänstemän och medborgare vid valen år 2018 och 2019. Strategin bedöms även ge goda förutsättningarna för att uppnå en allsidig sammansättning vad gäller ålder, kön och kompetens i alla distrikt.

Valnämnden föreslås godkänna bemanningsstrategi inför valen år 2018 och 2019 samt delegera till sektorchef för administration, ledning och service (Chef 1) att förordna röstmottagare i vallokal.

Bakgrund

I januari 2015 trädde ett antal författningsändringar i kraft som påverkar hur val till riksdag, kommun- och landstingsfullmäktige ska genomföras. Förändringarna innebär bland annat skarpare krav på bemanning vid mottagning av röster samt skarpare krav kring säker hantering och transporter av röster. Vidare ställs högre krav på de lokaler som används vid röstning. Lokalerna ska bland annat inte ha anknäring till en viss politisk sammanslutning.

För varje valdistrikt ska det utses minst fyra röstmottagare, varav en ordförande och en ersättare för ordföranden. Röstmottagare förordnas av valnämnden (3 kap. 4-6§). Vid valen 2014 bemannades de då 22 valdistrikten med sju röstmottagare vardera. En grupp av ca 10 röstmottagare rekryterades som reserver och fördelades ut på distrikten om återbud inkom. Röstmottagarna bestod av medborgare, tjänstemän och i viss mån politiker. Ordförande i distrikten fick själva rekrytera en eller flera röstmottagare till det egna distriktet. Möjligheten uppskattades av ordförandena.

Diarienummer
2017VALN/0008

Kommunfullmäktige föreslog till länsstyrelsen i oktober 2017 att antalet distrikt ska utökas till 25 till valet 2018. Länsstyrelsen ska besluta i frågan senast den 1 december 2017. Ett ökat antal distrikt innebär ökat behov av röstmottagare på valdagen.

Vid röstmottagning i en röstningslokal ska minst två röstmottagare vara närvarande (3 kap. 6§). Under valet år 2014 bemannades förtidsröstningslokalerna i Värmdö kommun med minst två personer per lokal. Att lokalen kortare stunder (vid toalettbesök, pauser mm) endast var bemannad med en person ansågs godtagbart. I syfte att leva upp till bestämmelser om bemanning måste bemanningen i förtidsröstningslokalerna öka.

Förtidsröstningen i biblioteket bemannades av biblioteket egen personal vilket fungerade bra. Förtidsröstningen i kommunhuset och på öar bemannades av en blandning av tjänstemän, valnämndsledamöter och medborgare (på öar).

Vid valet år 2014 tjänstgjorde även valnämndens ledamöter, tillsammans med valkansliet, som kommunala bud. Förändringar i vallagen innebär att de kommunala buden tas bort och ersätts med ambulerande röstmottagare. Precis som med de kommunala buden ska de ambulerande röstmottagarna bistå sjuka, äldre och funktionsnedsatta vid valen. Röstmottagningen kan liknas vid en mobil förtidsröstningslokal. Uppgiften är obligatorisk för kommunen men det är kommunen som beslutar om öppettider för den ambulerande röstmottagningen.

Vallagen ställer högre krav på säker hantering av röster. Valmaterial ska förvaras avskilt och på ett säkert sätt i avvaktan på rösträkning (10 kap.7§). Har valsedlar som väljarna lämnat inte förvarats på ett säkert sätt, ska de förklaras ogiltiga av valnämnden vid den preliminära rösträkningen, om det kan antas att det gjorts något obehörigt med dem.

Förvaltningen har tagit fram ett förslag på bemanningsstrategi för valen 2018 och 2019. Strategin bedöms vara i linje med vallagens bestämmelser om bemanning och säker hantering av röster.

Rekrytering av röstmottagare planeras påbörjas i december 2017.

Ärendebeskrivning

Följande strategi föreslås gälla vid bemanning av uppdrag kopplat till val till riksdags-, kommun- och landstingsfullmäktige 2018 och val till Europaparlamentet 2019.

Röstmottagare i vallokal på valdagen

Varje valdistrikt bemannas av sju röstmottagare. Det ska finnas en grupp om 15 röstmottagare som i första hand ska vara ersättare vid sjukdom eller sent återbud och i andra hand förstärka de största distrikten.

Röstmottagare ska ha fyllt 18 år senast på valdagen. Valdistrikten ska sträva efter att ha en allsidig sammansättning med hänsyn till ålder och kön. Äkta makar ska inte förordnas till ordförande och vice ordförande i samma distrikt.

Personer som är så förknippade med ett politiskt parti eller politisk åskådning att det, för allmänheten eller i övrigt, finns särskild anledning att ifrågasätta deras opartiskhet vid röstmottagningen, ska inte förordnas som röstmottagare.

Diarienummer
2017VALN/0008

Kommuninvånare och personer med erfarenhet från röstmottagning ska prioriteras i rekryteringen. Likaså ska personer som kan arbeta både vid valet 2018 och vid valet 2019 prioriteras i rekryteringen.

Sektorchef för administration, ledning och service (Chef 1) förordnar röstmottagare i vallokal på valdagen. Ordförandena i valdistrikten uppmuntras föreslå en eller flera röstmottagare till det egna distriktet.

Röstmottagare i förtidsröstningslokal

I likhet med tidigare val i Värmdö kommun föreslås kommunens bibliotek samt kommunhuset utgöra de primära förtidsröstningslokalerna under förtidsröstningstiden. Förtidsröstningen i biblioteken bemannas av bibliotekens egen personal. Förtidsröstningen i kommunhuset bemannas av tjänstemän. Det ska alltid finnas minst två röstmottagare närvarande vid röstmottagningen.

Ambulerande röstmottagare

Den ambulerande röstmottagningen ska i enlighet med vallagen bistå sjuka, äldre och funktionsnedsatta under förtidsröstningsperioden.

Röstmottagningen bemannas huvudsakligen av tjänstemän. Det ska alltid finnas minst två röstmottagare närvarande vid röstmottagningen.

De ambulerande röstmottagarna föreslås även bemanna röstmottagningen på öar och boenden vid förbestämda tidpunkter under förtidsröstningsperioden. På öar kan röstmottagning förstärkas av öbor som vid tidigare val agerat röstmottagare.

Sortering av förtidsröster

Under förtidsröstningsperioden sorteras förtidsröster löpande. Denna sortering sköts av valkansliets tjänstemän.

Sorteringen av förtidsröster inför utskick till vallokaler sker främst dagen innan val men delvis även på valdagens morgon. Sorteringen ska främst bemannas av tjänstemän. Valnämndens presidium ska närvara.

Transport av förtidsröster

Vid transport av förtidsröster från förtidsröstningslokaler till kommunhuset under förtidsröstningsperioden närvarar två tjänstemän. Vid transport av förtidsröster under valdagen närvarar två personer, varav minst en är tjänsteman.

Bemanning i kommunhuset på valdagen

Under valdagen bemannas kommunhusets ”valcentral” av valkansliets tjänstemän och ledamöter från valnämnden.

Representanter från valnämnden besöker vallokaler under valdagen.

Allt eftersom distrikten räknat klart sina röster på valnatten anländer de till kommunhusets ”valcentral”. Distrikten överlämnar här sitt valmaterial vid mottagningsstationer bemannade av tre personer vardera, varav minst två är tjänstemän.

Diarienummer
2017VALN/0008

Onsdagsräkning

På onsdagen efter valdag sammanträder valnämnden för den preliminära rösträkningen. Fortsatt preliminär rösträkning kan ske på torsdagen. Rösträkningen genomförs av tjänstemän.

Transport av räknade röster till länsstyrelsen

På måndagen efter val transporteras alla röster som räknats på valdagen till länsstyrelsen enligt länsstyrelsens anvisningar. Likaså ska de röster som räknats vid den preliminära rösträkningen transporteras till länsstyrelsen efter denna är genomförd. Transporterna bemannas av tjänsteman och representant från valnämndens presidium.

Bedömning

Förslaget till bemanning av uppgifter i samband med val minskar omfattningen av valnämndsledamöternas, och andra förtroendevalda i kommunens, hantering av röster jämfört med tidigare val.

Förslag till bemanningsstrategi innebär att röstmottagning, rösträkning och övrig hantering av röster främst kommer att bemannas av tjänstemän och medborgare. Valnämndens främsta uppgift kopplat till röster är att överse hantering och sortering av förtidsröster under valhelgen och att bevaka rösträkningen som sker vid den preliminära rösträkningen.

Strategin slår vakt om distriktsordförandens möjlighet att vara med och påverka vilka hen ska arbeta med under valdagen. Ordförandens befogenhet att, som vid valet 2014 själv besluta i frågan, tas dock bort. Förändringen i förordanderätten förbättrar förutsättningarna för att uppnå en allsidig sammansättning vad gäller ålder, kön och kompetens i alla distrikt.

Förvaltningen föreslår att valnämnden godkänner bemanningsstrategi inför val 2018 och 2019.

Förvaltningen föreslår att valnämnden delegerar till sektorchef för administration, ledning och service (Chef 1) att förordna röstmottagare i vallokal. Beslutet läggs in i nämndens delegationsordning när denna beslutas vid kommande sammanträde.

Ekonomiska konsekvenser

Förslag till beslut innebär en ökad kostnad för bemanning vid valen år 2018 och 2019 jämfört med valen år 2014. Kostnaden avser ökad bemanning vid förtidsröstningsställen och bemanning av en större grupp reserver till valdagen. Kostnaden belastar valnämnden, inom ram.

Konsekvenser för miljön

Förslag till beslut har inga konsekvenser för miljön.

Konsekvenser för medborgarna

Förslag till beslut ger förutsättning för att medborgarnas röster hanteras av en neutral part och att hantering och transporter av röster sker på ett säkert sätt enligt vallagens bestämmelser.

Konsekvenser för barn

Förslag till beslut har inga direkta konsekvenser för barn.

Diarienummer
2017VALN/0008

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av kansli- och utredningsavdelningen

Frida Nilsson
Sektorchef Administration

Annica Lempke
Kanslichef